

propensione ad se invicem illeci, vultu, gestu, nutu sese provocant, temere et audacter maximis periculis sese objiciunt in fragiliore ætate, dum prudentiores vix a cupiditatum æstu temperare queunt. Si hæc agentes, integrum servarent castitatem, ingens ibi agnoscendum esset prodigium. Ergo 2°, etc.

3° Ludi scenici, gallice *spectacles*, pariter habendi sunt pro plerisque velut fontes multerum vitiorum. In his namque libidines excitantur, amor inordinatus, odium infensum, ambitio insatiabilis, ira implacabilis, vindicta crudelis, aliaque vitia celebrantur in theatris. Minimum malum quod inde sequi solet, est maximum tedium pro cunctis gravibus studiis vel negotiis. Vide in hanc materiam *Traité de la Comédie (Essais de morale*, t. III); Bossuet, *Maximes et réflexions sur la comédie (Œuvres*, t. XXXVII); Desprez de Boissy (*Lettres sur les spectacles*, 2 vol. in-12). Ipse J.-J. Rousseau pericula hujusmodi ludorum ostendit (*Lettres à d'Alembert, Mélanges*, t. II, p. 156). De spectaculis nosmetipsi longius disserimus in *Theologicis institutionibus*.

Hæc principia impugnantur a pluribus qui dieunt, 1° ipsam naturam ad appetendum bonum sensibile nos impellere; 2° sublatis concupiscentia et cupiditatibus, jam magnas et generosas fieri non posse actiones; 3° ex hinc sequi omnem interdicendam esse recreationem juvenibus, qui tunc gravem et tristem necessario ducent vitam.

Sed responderetur, ad 1um, naturam nos impellere quidem ad bonum sensibile appetendum, ut et promptius et efficacius conservationi nostræ invigilemus: at ille appetitus lumine rationis dirigi debet, alioquin ultra limites a sapientissimo Creatore præscriptos mox excurseret nosque secum traheret. Sic ad manducandum et bibendum recte inducimur: verum huic appetitui ultra modum cedentes, non ingurgitamus vel inebriamus, et ita de cæteris.

Ad 2um, motus concupiscentiæ, si recte dirigantur, bonus esse et principia magnarum virtutum fieri posse; si

vero non coercentur, uberrimi fiunt omnium vitiorum fontes. Habentæ dimittantur superbiae, avaritiae ac præsertim voluptati, et statim effluunt innumera malorum genera. Ex triplici namque hoc capite cuncta ortum habent delicta ac scelera quæ universam coinquiant terram.

Ad 3um, multa esse recreations honestas, ab omni periculo probabili alienas, quas neutiquam improbat ratio, ut deambulationes, colloquia, nonnullæ ludorum species, præsertim inter personas ejusdem sexus. Pura et innocentia gaudia ex recreationibus istis aliisque similiiter honestis percipere licet. Nedum autem tristis tunc ducatur vita, multa inde provenit jucunditas, pax abundans in cordibus, amoenitas interna in cunctis actibus relucens. Multo feliores sunt in hac vita juvenes qui juxta rationis dictamen libidines coercent, quam illi qui, voluptatum illecebris attracti, omnia sibi permittunt.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE OFFICIS HOMINIS QUÆ CORPUS EJUS SPECTANT.

Deus animam intime junxit cum corpore, non ut ab eo duceretur, sed ut illud regeret. Repugnaret enim substantiam ratione præditam alteri multo inferiori subiectam esse.

Præcipue nunc quærendum est 1° an mens unionem suam cum corpore servare teneatur; 2° quænam naturalis hujus obligationis sint consecaria. Itaque præsentis articuli duo erunt paragraphi.

§ I. — De obligatione servandi unionem mentis cum corpore.

Hanc obligationem non agnoscebant Epicurei, nec veteres Stoici, qui eruentam sui ipsius occisionem laudabant ut virtutem, præsertim in nonnullis circumstantiis, quod exemplo Bruti, Catonis, etc., comprobatur. Insanæ huic opinioni plures pseudosapientes nostri subscripti runt, inter quos d'Holbae, Toussaint, Helvétius, etc. Qui enim nihil agnoscunt præter materiam, nulla ratione

probare possunt violentam sui ipsius mortem esse illicitam. Ceteri vero, religionem aut solam philosophiam hodiernam sectantes, doctrinam oppositam unanimiter tenent.

PROPOSITIO.

Lex naturalis stricte prohibet liberam sui ipsius occisionem.

Prob. Quod est Deo injuriosum, regulis prudentiae contrarium, voci naturae oppositum, sensui populorum adversum et societati noxiun, lege naturali prohibetur : atqui talis est libera sui ipsius occiso.

1º Est Deo injuriosa. Deus enim existentiam dedit homini et animam ejus univit corpori; illum ergo statuit in terra ut servum aliquid operatur, vel ut militem stationem suam servaturum : atqui servus famulatum suum deserere non potest, nec miles stationem sibi assignatam, quin gravem injuriam superiori suo inferat. Ergo similiter homo gravis injuriæ erga Deum fit reus si propriis manibus mortem sibi inferat.

2º Regulis prudentiae est contraria. Altera quippe post praesentem nos manet vita, beata vel misera, secundum uniuscujusque opera. Sapientis est igitur vitam beatam per acquisitionem virtutum mereri, quandiu in hac vita a Deo relinquitur, usque dum ad suscipiendam operum mercedem accersatur. Qui autem libere se occidit, omnia sibi præripit media aliquid merendi, ut patet. Qua fronte ante supremum Judicem non vocatus se sistens, remunerationem petere auderet ? Ergo, etc.

3º Naturæ voci opposita est. Mortem enim, natura duce, refugiunt homines, ab illa abhorrent, et quolibet periculum subito occursens incogitantes et quasi inviti statim devitant ; cuncta animantia eumdem mortis horrorem continuo manifestant : porro tam universalis tamque constans et invincibilis propensio ab ipso Creatore evidenter procedit.

Et vero, qui mortem violenter sibi inferre volunt, ordinarie dubitant, haerent, manentque suspensi, et nisi delirio, furore, desperatione, gravi aliqua passione vehementis commoveantur ac timorem supremi judicis

prius abjecerint, propositum suum perficere non audent. Ergo tota natura contra atrocem hujusmodi actum fortiter insurgit. Hoc quidem adeo verum est, ut eo minora videantur hujus generis exempla, quo puriores sunt mores et vividiores religionis sensus. Et, e contra, eo frequentiores evadunt, quo magis impietas ac morum corruptela grassantur : factum istud jam negari non potest. Ergo, etc.

4º Sensu populum est adversa. Omnes enim populi, omnesque sensati persuasum habent non licere se ipsum propriis manibus occidere. Idem opinabantur veteres saltem plerique. Unde Virgilius, *Aeneid.*, l. 6, v. 434 :

Proxima deinde tenent mœsti loca, qui sibi lethum
Insontes peperere manu, lucemque perosi
Projecere animas. Quam vellent ethere in alto
Nunc et pauperiem et duros perferre labores !

Ergo, etc.

5º Societati est noxia. Homo enim creatus est propter societatem, ut infra probaturi sumus : ergo lex naturalis vetat ne ullo modo societatem offendat. Verum qui per mortem cruentam vitam spontaneè abjicit, graviter societatem offendit. *1º* Etenim unum ex membris ejus violenter avellit et abscondit. *2º* Curas sibi commissas incaute relinquit. Nullus namque est homo qui non habeat saltem aliqua officia erga alios homines explenda; v. g., exempla pietatis, humilitatis, patientiae, illis præbenda. *3º* Perversum aliis dat exemplum : si enim, propter ærumnas et tedium vitae, mortem sibi inferre liceat, e omnibus hæc doctrina persuadeatur, quicumque erunt miseris et afflitti, pœnis suis voluntaria morte tuto se subtrahere poterunt. Cum autem maxima pars generis humani tribulationibus exerceatur, horrenda mortis voluntariæ spectacula quotidie oculis nostris subjicerentur. *4º* Qui voluntarie se occidit, parentes, cognatos, amicos, ipsamque societatem valde constringat. Ergo denique illam offendit. Ergo, etc.

Probatur insuper, in tractatu *de Decalogo*, liberam sui occisionem oppositam esse fidei christianæ, verbis

Scripturæ Non occides, et unanimi doctorum sensui. Ergo, etc.

Omnis illæ probations forte non simul in quocumque casu aderunt. Sed plures semper erunt quam necesse est ut thesis nostra maneat, etiam ex ratione, invictæ demonstrata, etc.

Solvuntur objections.

Obj. 1°. Natura nos impellit ad quærendum bonum nostrum et fugiendum malum : atqui sæpe contingit vitam præsentem re ipsa nobis esse malum : ergo illam fugiendo naturæ ipsique Deo paremus.

R. Dist. maj. Natura nos impellit ad quærendum bonum nostrum et fugiendum malum sub regimine rationis, *conc.*; securus *nego maj.* Ratio hujus distinctionis ex superius dictis patet. Porro recte judicare non possumus bonum nostrum per voluntariam mortem quærendum esse, vera enim felicitas nostra in solo Deo sita est: atqui constat Deum prohibere ne præsentem vitam libere deseramus, sub prætextu quod sit misera.

Aliunde, si præsens vita sæpe sit misera, hoc frequenter propriis culpis nostris tribuendum est, id est, vitiis et libidinibus etiam quibus imprudenter servimus: porro justum est nos poenas culpis nostris accersitas luere. Ergo, etc.

Præterea, communiter illæ miseriae sunt transitoriae, brevi leniuntur, deinde cessant, et pax eis succedit, si eut tranquillitas succedit tempestati : ergo non solum culpabiliter, sed imprudenter agit homo qui, ut eas declinet, cruentas manus in se conjicit. Ergo, etc.

Unde Rousseau, *Nouv. Héloïse*, t. 1, lettre 22 : « Mais je ne tiens à rien : je suis inutile au monde. Philosophe d'un jour, ignores-tu que tu ne saurais faire un pas sur la terre sans trouver quelque devoir à remplir, et que tout homme est utile à l'humanité par cela seul qu'il existe? Écoute-moi, jeune insensé; tu m'es cher, j'ai pitié de tes erreurs. S'il te reste au fond du cœur le moindre sentiment de vertu, viens, que je t'apprenne à aimer la vie,

Chaque fois que tu seras tenté d'en sortir, dis en toi-même : Que je fasse encore une bonne action avant de mourir. Puis va chercher quelque infortuné à consoler, quelque opprimé à défendre... Si cette considération te retient aujourd'hui, elle te retiendra encore demain, après-demain, toute ta vie. »

Inst. 1°. Licet erus aut brachium tradere chirurgo amputandum ut gravis dolor cesseret, vel ut cætera membra serventur : ergo si tota vita sit misera, illam pariter abjicere licebit.

R. Nego conseq. et parit. Cum enim ingenita in nobis a Deo insita sit propensio qua propriæ conservationi nostræ invigilamus, certe contra illam non agimus, nec ideo contra voluntatem Dei, si membrum vitiatum tradamus ut cætera serventur integra; voluntaria enim amissio cujusdam membra ex ea sequitur lege qua Deus jubet ut corpus servemus, et qua simul prohibet ne illud voluntarie destruamus : ergo plus fayet quam nocet comparatio.

Inst. 2°. Eodem modo se habet corpus respectu animæ, ac membrum respectu corporis: ergo si ad conservandum corpus membrum amputare liceat, pariter totum corpus destruere licebit, ut mens, a doloribus libera, facultatibus suis plene gaudeat.

R. Nego ant. Quodlibet enim membrum modo suo ad efficiendum corpus integrum concurrit, sicut pars ordinatur ad totum; pars autem, si necesse est, perire debet pro toto: unde si cuncta membra simul servari nequeant, unum pro aliis tradere licet. Verum corpus relative ad animam non se habet sicut pars ad totum; est enim in genere suo completum, et ex illius unione cum anima integer efficitur homo: qui ergo corpus occidit, non tradit partem ut servet totum, sed ipsum destruit hominem, ut tales. Ergo, etc.

Inst. 3°. Insipientis est sustinere mala quæ facile devitari possunt: ergo ubi misera est vita, eam abjicere licet.

R. Dist. ant. Insipientis est sustinere mala quæ facile

et licite devitari possunt, *transeat ant.*; quæ facile, sed illicite devitari possent, *nego ant.* Itaque insipientis esset quidem sustinere mala quæ facile ac licite devitari possunt, quando in eis sustinendis nulla est utilitas, sed potius detrimentum: hoc patet. At, si hæc mala licite vitari non possent, insipientis non esset, sed potius sapientis ea sustinere. Nam vera sapientia consistit in adimplenda justitia et in exercendis virtutibus, etiam cum dispendio actualis utilitatis nostræ.

Diximus *transeat ant.*, quia sœpe insipientis non esset sustinere mala, quæ facile et etiam licite vitari possent, si sustinerentur patienter ad colendam virtutem, corrugandam naturam, acquirendam perfectionem.

Obj. 2º. Seipsum propriis manibus occidere est actus strenui hominis: ergo Deus hunc actum in altera vita remunerare debet.

R. 1º. *Retorquo argumentatum.* Non raro scelerati homines strenue agunt patrando crimina; ergo Deus eos remunerare debet in altera vita.

R. 2º. *Nego antec.* Fortitudo enim animi in adversis constanter perferendis maxime reluet; ita judicant omnes. Porro qui propter miserias hujus vitæ voluntarie se occidit tantam animi fortitudinem non exhibet; physice enim loquendo, facilius est vitam unico iactu amittere, quam longos dolores æquanimiter tolerare. Unde poeta *Martialis*:

Rebus in adversis facile est contempnere vitam;
Fortiter ille facit qui miser esse potest.

Sic pariter Rousseau, *Nouvelle Héloïse*, 4e partie, lettre 22, t. I, p. 572:

« Tu t'ennuies de vivre et tu dis : La vie est un mal. Tôt ou tard tu seras consolé, et tu diras : La vie est un bien. Tu diras plus vrai sans mieux raisonner; car rien n'aura changé que toi. Change donc dès aujourd'hui, et puisque c'est dans la mauvaise disposition de ton âme qu'est tout le mal, corrige tes affections déréglementées, et ne brûle pas ta maison pour n'avoir pas la peine de la ranger... »

« Que tes exemples sont mal choisis, et que tu juges bassement les Romains, si tu penses qu'ils se crussent en droit de s'ôter la vie aussitôt qu'elle leur était à charge! Regarde les beaux temps de la République, et cherche si tu y verras un seul citoyen vertueux se délivrer ainsi du poids de ses devoirs, même après les plus cruelles infortunes. Régulus, rentrant à Carthage, prévint-il par sa mort les tourments qui l'attendaient? Que n'eût point donné Posthumius pour que cette ressource lui fût permise aux Fourches Caudines? Quel effort de courage le sénat même n'admirerait-il pas dans le consul Varro pour avoir pu survivre à sa défaite? Par quelle raison tant de généraux se laisserent-ils volontairement livrer aux ennemis, eux à qui l'ignominie était si cruelle et à qui il en coûtait si peu de mourir? C'est qu'ils devaient à la patrie leur sang, leur vie et leurs derniers soupirs, et que la honte ni les revers ne les pouvaient détourner de ce devoir sacré. »

Quamvis immediate post hæc verba, celebris auctor, juxta morem suum, sibi contradicat, eloquenter tamen ostendit veram fortitudinem animi multo magis relucere in adversis constanter perferendis, quam in eis per voluntariam mortem fugiendis. Ergo, etc.

R. 3º. *Nego conseq.* Nam ea tantum fortitudo est virtus a Deo remuneranda, quæ bene, non vero quæ male ordinatur.

Inst. Dici non potest ignavos fuisse Lucretiam, Catonem, Brutum, Cassium, Antonium, Arriam, Mithridatem, Annibalem, aliosque plures qui maluerunt mortem sibi inferre aut ab aliis inferendam jubere, quam infamia vel libertati superesse, aut vivi hostibus tradi: ergo voluntarie seipsum occidere fortis est animi.

R. Dist. conseq. Voluntarie seipsum occidere fortis est animi, si actus ille in se spectetur, *conc.*; si spectetur cum cunctis suis adjunctis, *nego conseq.* Itaque non dicimus actus seipsum occidendi in se spectatum nullam fortitudinem animi exhibere: qui enim prorsus ignavi sunt, nec adversa patienter tolerare possunt, nec mortem sibi inferre audent. Animis ultra modum dejecti et

contemptibili desidia indigne torpentes, cujusque actionis laudabilis et firmi propositi sunt incapaces. Attamen negavimus et iterum negamus voluntariam sui ipsius mortem, cum omnibus adjunctis, esse actum veræ fortitudinis, propter rationem jam expositam.

Personæ superius memoratae ut fortes quidem habita sunt apud posteros; verum ut multo fortiores habita fuissent, si dura fata constanter pertulissent. Hoc patet exemplo Aristidis, Reguli, Varronis, Belisarii, S. Ludovici, Francisci I, etc.

Obij. 3º. Fieri potest ut quis ab aliis hominibus contemnatur, repellatur, injustitia vexetur et opprimatur: at in eo casu seipsum occidendo non lædit societatem: ergo saltem in eo casu seipsum occidere licet.

R. 1º. Nego min. Si enim prædictus homo gravem injuriam ab aliis hominibus suscepit, certe hæc injuria toti societati tribui non potest: atqui tamen per voluntariam sui ipsius mortem totam læderet societatem: ad minus enim perversum illi præberet exemplum, ut supra notavimus. Ergo, etc.

R. 2º. Nego conseq. Etiamsi enim supponeretur aliquem hominem in talibus circumstantiis versari ut, seipsum occidendo, societatem non læderet, non ideo licite se occidere posset; præcipua namque nihilominus existet ratio propter quam talis actus grande esset crimen, nempe, stricta Dei prohibitio evidentibus signis manifestata, ut probavimus. Ergo, etc.

Inst. 1º. Supponatur aliquis morbo contagioso infectus, qui virus aliis communicaturus est: at certe expedit ut quamprimum moriatur. Ergo seipsum occidere potest.

R. Distinguo min. Certe expedit, si mors ex ipso morbo naturaliter sequatur, *concedo*; certe expedit, etc., etiamsi non nisi ex occisione mors oriatur, *nego*. Non negamus quidem in priori casu mortem ad bonum publicum conferre; secus vero in posteriori. Illud enim non expedit quod tot rationes superius expositæ prohibit. Insuper, eo vel simili praetextu, omnis sui ipsius occisio justifica-

retur. Nemo ergo non videt quantum hujusmodi doctrina sit reprobanda.

Inst. 2º. Qui ob grave motivum in apertum discrimen se conjiciunt; v. g.; ad salvandum regem in prælio, ad occidendum ducem adversariorum, ad privatos e periculo eruendos, magnis laudibus apud omnes celebrantur; item qui, ad placandam ferocitatem hostium, libere se eis tradunt occidendos, ut patet exemplo Eustachii *de Saint-Pierre*, et quinque sociorum ejus. Ergo similiter in his casibus seipsum occidere liceret.

R. Nego conseq. et paritatem. In his enim casibus, qui ita se tradunt vel in discrimen se conjiciunt, directe se non occidunt, sed tantum periculo moriendi se objiciunt, ut effectum gravis momenti obtineant: porro inter utrumque magnum datur discrimen. Qui enim directe se occidit, suscepit actum lege naturali prohibitum; qui vero ob gravem causam periculo mortis se exponit, facit actionem ex se bonam et *permissive* tantum se habet relative ad mortem sibi inferendam. At, fatentibus omnibus, licet ponere actionem ex se bonam ex qua duo secuturi sunt effectus, unus bonus et alter malus, bonum intendendo, et malum duntaxat permittendo, modo adsit ratio sufficiens; nisi enim principium istud admitteretur, nihil fere licitum esset in ordine morali, ut alibi dicemus. Ergo, etc.

Inst. 3º. Plures, apud christianos, laudantur ut probi et sancti, et tamen mortem voluntarie sibi intulerunt, ut, v. g., Samson, qui columnis templi Dagon concussis, simul cum philisthæis obrutus est; Eleazar, qui sub elephante positus, eum percussit et pondere ejus oppressus est; Apollonia virgo, quæ in rogum accensum proprio nutu prosilivit, etc. Ergo, etc.

R. Nego conseq. 1º Prædicti enim viri ac mulieres forte inspirante Deo ita egerunt: sic revera egit Samson, cum sola Dei operatione columnas templi concutere et avertere potuerit. 2º Forsitan indirecta tantum mortem sibi intulerunt, faciendo rem ex se bonam ut bonum obtinerent effectum, eumque solum intendendo: sic Eleazar, I, Mach., vi, 43, sibi proponebat, confodiendo elephantem,

regem Antiochum in terram dejicere. Insuper sperare poterat fore ut bestia non statim corrueret, aut ad dextram vel ad sinistram prostraretur, vel denique quod prius se retrahere posset quam illa occumberet. 3º Si defecerit motivum in se sufficiens, dici potest eos ex recta piaque intentione ita egisse, invincibili ignorantia arbitrantes se haec facere posse; talis autem ignorantia ab omni peccato coram Deo excusat. Sic excusari potest sancta Apollonia et alii christiani qui eam imitati sunt, ut ostenderent persecutoribus se mortem non formidare, nisi etiam dicitur eos e speciali Dei inspiratione, de qua modo dicebamus, egisse, quod multis probable videtur. Ergo, etc.

Obj. 4º. Vita est **beneficium** a Deo nobis concessum; atqui licet abjicere **beneficium onerosum**: ergo, si vita nobis fiat onerosa propter mala ingruentia, eam per voluntariam mortem abjicere licet.

R. 1º. Dist. maj. **Vita** est beneficium cum obligationibus, *conc.*; est merum beneficium, *nego maj.* Evidem certum est vitam nobis concessam fuisse ut beneficium: at non est merum beneficium nobis oblatum quod abjicere liceat. In nobis est enim absque nobis, est ipsa natura nostra: porro **natura nostra** comparari non potest beneficio nobis oblatu et quod recusare possemus.

Insuper, si vita nostra merum esse beneficium, nullam rationem de illa reddere teneremur: attamen accuratam totius vitae nostrae rationem reddere Deo tenemur, ut jam ostendimus. Ergo vita est beneficium cum obligationibus.

R. 2º. Nego min. Qui enim beneficium a Deo concessum in conspectu ejus abjiceret, sub praetextu quod onerosum esset, certe **videretur** illum contempnere, providentiam ejus accusare et benignitati diffidere: at talis agendi ratio Deum graviter offenderet. Quis enim beneficium a principe concessum in praesentia ejus abjicere auderet, dicens illud esse nimis onerosum? Nonne princeps hac agendi ratione offenderetur? Ergo a fortiori et Deus. Ergo, etc.

Inst. Divitias a Deo nobis concessas licite abjicere possumus: ergo a pari et vitam.

R. Nego conseq. et paritatem. Divitiae enim naturam nostram non constituant, sed quedam sunt media quibus rationabiliter uti debemus ad consequendam finem nostrum, id est, ad Deum possidendum. Unde qui eas abjicit ut liberius Deo serviat, maiores virtutes acquirat, et felicitatem alterius vite tutius obtineat, contra Creatoris intentionem non agit. Qui vero naturalem constitutionem suam per mortem voluntariam destruit, Deo manifeste adversatur, ut constat ex dictis. Ergo, etc.

Obj. 5º. Aliquando tedium vitae adeo insuperabile est ut hominem ad sui necem invincibiliter determinet: ergo saltem in eo casu sui occisio est licita.

R. Dist. antec. Aliquando tedium vitae adeo insuperabile est ut hominem ad sui necem invincibiliter determinet, ex praecedenti mala agendi ratione, *transeat*; absolute, *nego ant.* Etenim cunctis libidinibus serviens, in perversitate obdurus, ad tale vitæ tedium non raro ducitur, ut mortem ex desperatione sibi inferat. Communiter tamen, etiam in eo casu, sufficienes haberet vires pro tentatione superanda, si Deum invocaret, et, vitia detestando, ad principia virtutis rediret. Si autem determinatio, ex mala agendi ratione praecedenti, invincibilis esset, tunc suicidium imputaretur ut volitum in causa. Si vero in se et absolute invincibilis esset, quod non nisi per accidens admittendum putamus, tunc dicimus rationem esse turbatam, et actionem, licet malam in se, non imputari ad peccatum. Ergo, etc.

§ II. — Quænam sint consecaria obligationis servandi corpus.

Sequitur ex dictis naturalem nobis incumbere obligationem corpus juxta regulas prudentiae conservandi. Ex illa autem obligatione plurima inferuntur, scilicet :

1º Non licere periculo, ex intentione mortem sibi procurandi, se objicere: id evidenter patet.

2º Nec tali periculo temere et absque ratione sufficienti se exponere; quod enim in causa volitum est me-